medkulturno sobivanje

Lokalni posvet:

Medkulturno sobivanje – Izzivi naše lokalne skupnosti

20. marec 2019, Izobraževalni center Maribor

Projekt "Izzivi medkulturnega sobivanja"

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

SLOVENIJA
MOJA DRUGA DOMOVINA

Astrite (Zhubi) Humski

Maribor, 20.03.2019

Përshëndetje!!

Si jeni?

Pozdravljeni!

Kako ste?

MIGRACIJA = SELITEV

Razlogi:

- Politični (begunci)
- Ekonomski (boljši zaslužek)
- Osebni in družinski razlogi
  (V to skupino spadam jaz)
- Izobraževanje
- Zaposlitev ipd.

That little crazy thing called love....

O SEBI...

- Ekonomistka (Finska)
- Poznavanje jezikov (3 + 4)
- 15 let delovnih izkušenj

  Gruppo LTM, ADAS Consulting, UN, USAID, Delta Security
- Mednarodno okolje

Integracija – Misija Mogoče

- Intelektualna družina
- “Pen-friends” (Pero prijatelji)
- Popolnoma samostojna
- Delo z mednarodnimi organizacijami
- Študije v tujini
- Večkulturna klima v družini
- Razlog migracije - Združitev družine
- Mednarodna poroka

Jezik,

opismenjevanje

INTEGRACIJA

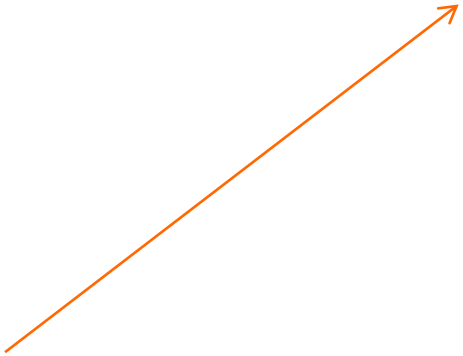

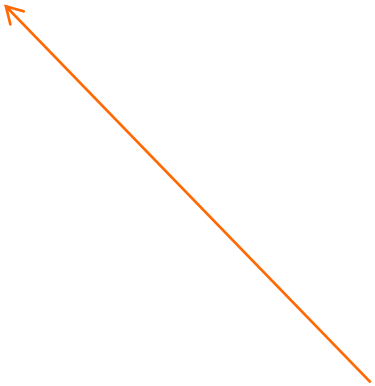

Zaposlitev

Zabava

BRANJE

- Gledanje slikanic
- Branje – himna, knjige, pravljice, šale (v, l, é, ê, ó, ô)
- Petje - branje besedil
- Slovenska tipkovnica
- Prenosnega telefona v slovenščini

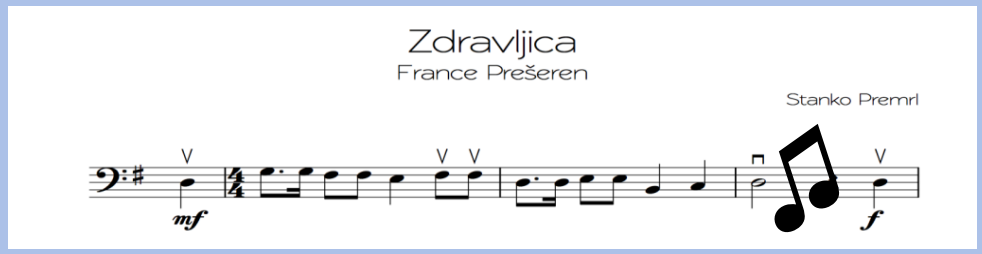

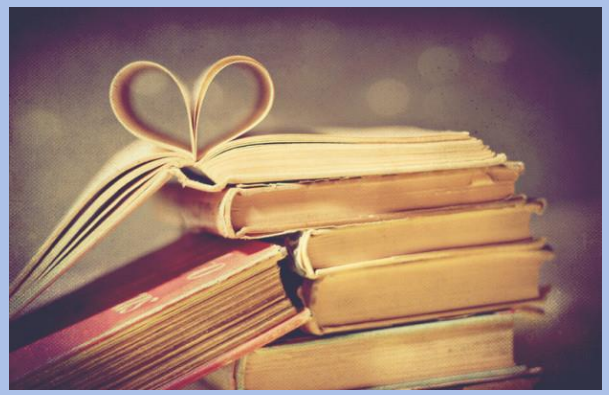

GOVOR

- Tečaji slovenščine, Ormož
- Tečaj računovodstva, Ptuj
- ZIP Program, Maribor
- Androgoški center Slovenija

GOVOR

Ars Vitae, ga. Alenka Zenunović
Jezikovna delavnica

Učna pomoč

GOVOR

- Ars Vitae, ga. Alenka Zenunovič
  - Dame se družijo
  - Ustvarjalne delavnice

GOVOR

- Planinsko društvo
- Kulturno društvo Rogoznica

PISANJE

÷ *

- Spreganje težjih glagolov
- Učenje težko izgovorljivih besed
- Matematična pisnenost
- Animacije
- Vozniški izpit

PRED KI, KO, KER, DA, ČE, VEJICA SKAČE!

\- + ≠

= … PA KVA TI TUKI NI JASN …???

@

PISANJE

- Inštrukcije angleščine
- Osebno dopolnilno delo
- Vrednotnica

... DO YOU HOW HOW ???

A,
B,
C...

1,
2,
3,

GREMO

POSLUŠANJE

- Televizija

- Radio

VAL 202

POSLUŠANJE

Pravljice

Gledanje slovenskih filmov

POSLUŠANJE - KONCERTI

DELOVNE IZKUŠNJE V SLOVENIJI

- Inštrukcije angleščine – osebno dopolnilno delo (ODD)
- Inštrukcije slovenščine za albanske govorce
- Prostovoljno delo – Ars Vitae
- Pomoč priseljencem v javnih inštitucijah
  (Upravna enota, bolnišnica, banka, Zavod za zaposlovanje)
- Delo kot samostojna podjetnica (od januarja 2018)

Astrite Humski s.p.

Pomoč pri integraciji albansko govorečih priseljencev

Poslanstvo

Pasvne priseljence spremeniti v aktivne davkoplačevalce

***Sodelujem s/z*:**

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljudska univerza Celje , Zdravstveni dom Velenje, Osnovne šole Ptuj

SOCIALNA AKTIVACIJA ALBANSKO GOVOREČIH ŽENSK

Namen je vključiti albanske ženske v življenje:

- zadovoljivo komuniciranje z okolico
- vključevanje na trg delovne sile

"In politics, if you want something said, ask a man. If you want something done, ask a woman."

-Margaret Thatcher-

SOCIALNA AKTIVACIJA ALBANSKO GOVOREČIH ŽENSK, VELENJE

SOCIALNA AKTIVACIJA ALBANSKO GOVOREČIH ŽENSK, CELJE

OD BESED K DEJANJEM

Selvije

2017

- Ka të përfunduar shkollën fillore
- Flet vetëm shqip
- E papunësuar
- Përvojë punë në bujqësi

2018

- Punë plotësuese (Osebno dopolnilno delo)
- Kupton dhe flet sllovenisht
- Palët: Simona, Vidi, Tonja, Ana

PROJEKT "JABOLKA" – JUTRANJA KAVA

PROJEKT "JABOLKA" – NABIRANJE JABOLK

ALBANKA, KI SE ZAVRTI PO TAKTIH POLKE IN VALČKA

VEČER

Albanka, ki se zavrti po taktih polke in valčka

Jezik je prvi in najpomembnejši dejavnik integracije, pravi Astrite Zhubi Humski, ki pomaga albanskim otrokom in ženskam v Sloveniji. Kritična je tako do sorojakov kot do države, ki bi tujcem morala jasno povedati, da ob danih pravicah morajo tudi izpolnjevati dolžnosti

Urška Mlinarič

Astrite Zhubi Humski je Albanka, ki narečnice Kosovka in nadaja štiri leta tudi Prijateljka, ki nobi vse stereotipne predstave, ki jih imamo Slovenci o Albancih. Je ugovorna gospa, ki vas lah ko nagovori v kar sedmih jezikih. Iz ekonomije je diplomirala na Finskem, potem ko je študij kemije zaradi obsončnega konflikta na Kosovu moral prisilno prekiniti. Odraščala je v družini, ki je veselj gojila multikulturnost, kjer je ženska enakovredna moškemu. Oče je svojim tem otrokom polodil na srce, naj sledijo njegovemu zgledu in se poročijo z osebo, ki jo ljubijo, ne z odnosu številke, torej premoženje, nič ne pomenijo. Gospa Astrite je upoštevala očetov nasvet, saj je ljubezen do soproga Venda, ki prodčuje v Svetkem centru Ptuj, pripeljala v Slovenijo. "Najin zakon je štirideseti mešani zakon v družini Zhubi. V družini imamo Fince, Švede, Američane, Angleže, Špance, Filipinko, Rusinjo in tudi še Slovenca. Smo multikulti družina," v smehu pove Astrite, ki je polna energije in dobre volje. Zato ne čudi, da ob prevajanju, s katerim si služi kruh v svoji drugi domovini, kot pravi Slovenijo, pomaga tako albanskim otrokom kot tudi njihovim materam, da bi se lažje in čim hitreje integrirali v slovensko družbo. "Matere imajo, ob celodnevni odsotnosti očetov zaradi dela, največji vpliv na otroke. In ko spodbujaš mater kot steber družine, pridobiva tdravo samozavest in se bolje vključuje v novo družina," poudari Astrite, in ko govori o svojih izkušnjah integracije Albancev v slovensko družbo, ni prizanesljiva ne do sojakov ne do slovenske družbe.

Astrite Zhubi Humski

Država, ki leži na rudi

A vrnimo se za trenutek na Kosovo, v njeno domovino. Ki je nikoli ni nameravala zapustiti, a ji je usoda namenila drugo pot. Čeprav v nasprotju z več kot milijonsem Kosovcev svoje domovine ni zapustila kot ekonomska migrantka. Tudi iz Finske se je po zaključenem študiju vrnila. "Moj cilj ni bil ostati v tujini, želela sem si še študirati v mednarodnem okolju, tako kot pred mano je moja starša. Na Kosovo sem se vrnila, saj sem vedela, da me domovina potrebuje."

Astrite je odraščala v staromeščanski družini v Gjakovi, kot Albanci imenujejo Đakovico, ki leži le nekaj ur od albanske meje in v kateri je bil oče, geolog, direktor kar treh od petih rudnikov na Kosovu in s tem na izpostavljenem položaju. "Opazila sem, da Slovenci zaradi gladovne stavke tamkajšnjih rudarjev poznate le rudnik Trebča, a dejansko Kosovci hodimo po rudi, saj je vseh pet rudnikov povezanih in tako več kot polovica Kosova leži na rudi." Mati, Nazlije Zhubi, je bila še bolj izpostavljena, saj je vse do smrti tedanjega predsednika Jugoslavije Josipa Broza - Tita delovala v njegovem kabinetu, kar je družina v devetdesetih, ko se je situacija zaradi razpadanja Jugoslavije zaostrila, močno občutila.

"Oba starša sta ostala brez službe tri leta pred upokojitvijo, saj nista želela prisvojiti Srbije kot svoje države. To je bil za oba šok, ogrožena je bila eksistenca družine. Takrat sem bila v občutljivih najstniških letih, ko sem se spraševala, kakšna prihodnost me čaka v državi, ki je bila kar naenkrat izolirana. Izkušnja oboroženega konflikta, ki smo mu bili izpostavljeni, mi je dala vedeti, da v življenju ni nič zagotovljeno, da štejejo le človeški odnosi in da je vojna najbolj neumna stvar, saj vsi izgubijo. V vojni ni zmagovalcev," razlaga sogovornica.

Pa vendarle je konflikt na Kosovu, v katerega so se vpletle tudi mednarodne sile, gospe Astrite prinesel tudi nekaj dobrega. Zaradi odličnega znanja angleškega jezika, ki ga kot prevajalka najprej začela delati za Američane, kasneje pa je bila šest let zaposlena v UNMIK, misiji Združenih narodov na Kosovu. "Tam sem spoznala najboljši način integracije. Najti je treba skupni imenovalec med različnimi narodi, ki so bili zastopani na misiji, kar ti omogoča, da se integriraš v tako mednarodno skupino. In ta skupni imenovalec je bil jezik. "Najti skupni jezik je ključno za integracijo, zato bi tudi v Sloveniji potrebovali več medkulturnih mediatorjev za Albance." Toveznio medkulturni mediator bi moral delovati v vzakem malo večjem mestu, a poznam le dve Albanki, ki sta medkulturni mediatorki in selo dobro govorita slovensko. Zato Astrite pritrjuje razmišljanju velenjskega župana Bojana Kontiča, ki je spomladi na vlado naslovil pismo, v katerem je zapisal, da bi bilo treba vprašanje integracije Albancev v slovensko družbo rešiti na sistemski način.

Medkulturni mediator v vsako mesto

"Če bi zadevo rešili na sistemski ravni, bi bilo bistveno lažje za obe strani. Kulturni mediatorji bi morali biti prisotni že na zavodu za zaposlovanje, kjer bi bili tuji seznanjeni tako s pravicami kot z dolžnostmi. Veste, ta država je premehka do tujcev. Pa tu ne mislim, da jih preveč odprto sprejema. Država bi tujcu morala jasno dati vedeti, da ima ob pravicah tudi dolžnosti, in če slednjih ne bo izpolnjeval, mu bodo določene pravice odvzete. Udeležiti se osnovnega tečaja slovenskega jezika ni le nuja za nekoga, ki bi se želel integrirati v slovensko okolje. Morala bi biti tudi obveza. Če te ni, ljudje stvari ne jemljejo resno, saj se zavedajo, da ne bo posledic," je prepričana Astrite, ki so jo ob njenem prihodu v Slovenijo bolj presenetile Albanke kot pa sami Slovenci, saj je slednje nekoliko že poznala s svojih družinskih obiskov dežele v otroštvu.

"Ko sem le nekaj tednov po prihodu začela obiskovati začetni tečaj slovenskega jezika, so z mano sedele Albanke, ki so bile v Sloveniji že več let, tudi devet, deset, pa niso znale povedati niti besede slovensko. Čudila sem se, zakaj, saj je znanje jezika prvi korak do vključevanja v okolje."

Najprej so ji pojasnile, da prej tovrstnih tečajev na Ptuju ni bilo, Maribor pa je bil za njih predaleč. A ko se je še nekoliko poglobila v problem, je ugotovila, da so te Albanke, ki so prišle z možmi v Slovenijo, s sovovskega podeželja, imele so nizko izobrazbo in marsikatera tudi svojega materinega jezika ni dobro obvladala. "Kako bi potem lahko brskale po slovarju, da bi se začele učiti posameznih besed! Poleg tega je pomembno, da ti jezik okolja pride v uho. Vselej, ko sem bila doma, sem imela prižgano televizijo s slovenskim programom. Seveda nisem nič razumela, a ko sem opravila ta uvodni tečaj, se mi je odprlo," pravi gospa Astrite, ki je prepričana, da bi tudi pri jezikovnih tečajih morali imeti kulturnega mediatorja, saj učenje po slikanicah ne zadostuje, ko potrebuješ nekaj več znanja jezika, da denimo prebereš obvestilo, ki ga otrok prinese iz šole. Sicer pa gospa Astrite meni, da imamo Slovenci številne predsodke do Albancev ne le zato, ker o njih nič ne vemo, temveč tudi zaradi tega, ker se pri nas srečujemo le z določenim slojem albanskega prebivalstva.

Kdo so Albanci v Sloveniji

"V začetku devetdesetih so mladi fantje zapuščali Kosovo zaradi političnе situacije - njihovi starši namreč niso želeli, da bi padli v oboroženem konfliktu -, zadnje desetletje pa odhajajo zaradi ekonomskih razlogov. In v Sloveniji v glavnem prihajajo nizko izobraženi ljudje s podeželja, ki jih je pripeljala želja po boljšem življenju celotne družine. Pa vendarle zaradi tega ne moremo kar posploševati, da so vsi Albanci taki."

Ko ji navržem, da smo pri nas na splošno prepričani, da so Albanci konservativni in da je patriarhat, ki poudarja podrejenost žensk, pri njih še vedno prevladujoč, pravi, da to ni povsem res. "Na žalost se ta praksa, tudi to, da ženska ne more dedovati, vleče še iz časov Otomanov. V moji družini vsekakor ni tako, starši so me vedno obravnavali enako kot brata in me podpirali pri vseh življenjskih odločitvah. Je pa res, da je duh te tradicije še vedno prisoten marsikje. "Vzasih se še sama čudim prepadu, ki še vedno obstaja med mesti in ruralnim okoljem na Kosovu, a se vsekakor zadnja leta tudi na tem področju stvari izboljšujejo."

Pa vendarle, dodaja gospa Astrite, ko se sprašujemo, zakaj se Albanke ne vključujejo v slovensko družbo, je treba upoštevati prav okoliščine, iz katerih so prišle. "Ne drži, da bi možje zahtevali, da so doma, zaprte med štirimi stenami, in da naj skrbijo le za družino," razbije še en stereotip, ki ga Slovenci gojimo do Albancev. "Te ženske potrebujejo spodbudo, motivacijo. Zanje je že prihod s podeželja v mesto velika sprememba, obenem pa gre za povsem tujo deželo in kulturo," razlaga gospa Astrite, ki Albanke opolnomočuje tudi kot prostovoljka preko ptujske organizacije Ars Vitae.

Z Albankami se srečuje, če ji delo omogoča, enkrat tedensko. "Nekaj gospem sem že pomagala, da so si registrirale osebno dopolnilno delo za pomoč na domu, jeseni pa smo še z nekaj ženskami še obirat jabolka k enemu od kmetovalcev. S tem se same učijo, kako izpolnjevati določene obveznosti, ne nazadnje pa z delom tudi zaslužijo, postanejo bolj neodvisne in samostojne. Da bi lahko delale, seveda potrebujejo znanje jezika. In tako je denar motivator za učenje jezika," poudari Astrite, ki Albanke spodbuja, da so bolj aktivne. Učenje skozi delo je najbolj učinkovit pristop

Zakaj se ne bi zgledovali po finskem modelu?

k učenju jezika. To je spoznala tudi na Finskem, zato slovenski vladi svetuje, naj pri poučevanju tujcev slovenščine posežejo prav po tej metodi. Tudi finski pristop, po katerem država ob pridobitvi dovoljenja za delo odloča, v kateri kraj bo kdo od tujcev šel delat in živet, se ji zdi pravilen, saj so se tako prisilno bolje integrirali v družbo.

Skuha tudi joto

Gospa Astrite pogostokrat s prevajanjem priskoči na pomoč v zdravstvenem domu in ptujski bolnišnici. Tudi na ptujskih šolah vedo, koga pokličati, ko potrebujejo pomoč pri prevajanju v albanski jezik. Enako je na upravni enoti, kjer pogosto pomaga pri urejanju dokumentov.

Pa vendarle je gospa Astrite kljub polni vključenosti v slovensko družbo še deležna čudnih pogledov ali neprimernih opazk, ko slišijo, da prihaja s Kosova. "Ta čas hodim na usposabljanje za dodatno učno pomoč albanskim otrokom in tudi tam sem slišala, češ, ob toliko Slovencih brez služb bi nam ona zdaj rada prevzela delo." Rada bi samo delala in pomagala svojim rojakom, pa prevečkrat dobim občutek, da nisem enaka drugim prebivalcem Slovenije."

Čeprav se po štirih letih bivanja pri nas še počuti Slovenka. "Tudi uradno sem Slovenka, saj že imam slovensko državljanstvo. Prej sem dobila državljanstvo, kot osvojila Triglav," pove Astrite, ki je s soprogom zelo aktivna članica ptujskega planinskega društva in odločena, ne le da bo sama osvojila našo najvišjo goro, temveč da bo tudi slovenske planinske prijatelje popeljala na najvišji vrh Kosova, 2656 metrov visoko Djeravico, ki je del gorovja Prokletije. "Moža sem obljubila, da bo dobil kosovsko državljanstvo, ko bo osvojil Djeravico," doda v šali.

V Kulturnem društvu Rogoznica se rada zavrti tudi po taktih polke in valčka, tuja pa ji ni niti slovenska kuhinja. "Vse imam rada, ampak prekmurska gibanica je pa res nekaj posebnega," poudari gospa Astrite, ki se pohvali s tem, da zna skuhati joto. A pogosto skuha tudi kosovske jedi, kigredo še posebno v slast njenemu soprogu, zato z drugimi Albankami že načrtuje, da bi na Štajerskem odprle restavracijo s kosovsko hrano. Da bomo Slovenci lahko spoznali tudi to plat starodavne kosovske tradicije.

Astrite je članica Kulturnega društva Rogoznica (na fotografiji v drugi vrsti prva z leve).

KOLIKO JIH JE

Koliko Albancev živi v Sloveniji, ni natančno znano. V statističnem uradu zbirajo podatke le po državljanstvu tujcev, ki živijo pri nas. Konec lanskega leta je tako v Sloveniji živelo 14.397 državljanov Kosova in 10.835 državljanov Makedonije.

V življenju nam drugi vedno nam mečejo kamenje na našo življensko pot.

Od nas je odvisno kaj bomo naredili s njimi

-

lahko gradimo mostove ali stene pred sabo.

Podrimo zidove, gradimo mostove

Hvala!

astrite.humski@gmail.com

Hvala za vašo pozornost.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezivne politike v obdobju 2014-2020.